

Predstava „Ribe“ u Hrvatskom kazalištu Pečuh

Foto: LASZLO TÓTH

8. i 9. stranica

Susret mladih

5. stranica

Misno slavlje u Kačmaru

6. stranica

Folklorni festival DGHU-a

11. stranica

Bilo bi dobro

Ljeto je godišnje doba tijekom kojeg se najviše opuštam, družimo, odlazimo na koncerte, festivale, uživamo u suncu i moru na plažama. Ljeti se općenito bolje osjećamo jer se slobodnije krećemo i fizički smo aktivniji. Ljeto nas potiče na ples pod zvijezdama, mami nas na duge vožnje biciklom i planinarenje, na duge šetnje, na sladoled. Sunčani dani, tople noći i slobodno vrijeme unose radost i olakšanje u našu svakodnevnicu.

Ljeto je i među hrvatskom zajednicom vrlo aktivno – organiziraju se mnogi veseli programi, susreti tamburaša, folkloriša, gastronomski festivali, sportski programi na otvorenome, razna druženja, a na njima se okuplja mnoštvo pripadnika hrvatske zajednice. Na tim programima čuje se hrvatska glazba, pleše se hrvatski ples, čuje se hrvatska riječ, kuhaju se tradicionalna hrvatska jela, okupljaju se sve generacije od mladih do starijih. Ti su programi najveseliji u životu malih hrvatskih naselja jer tih dana ožive. Naime, stižu kući i nekadašnji stanovnici, stanovnici koji su trbuhom za kruhom otišli stanovati u druge gradove i možda i u druge zemlje. Na ljetnim programima uvijek se uvjerim da nas Hrvata ima, da su i mladi pripadnici zajednice željni hrvatske kulture i druženja s članovima svoje zajednice, da se osjećaju zadovoljno i veselo u svojem hrvatskom društvu... Vidljivo je da im se u tim prilikama jača osjećaj nacionalnog identiteta.

Bilo bi dobro kad bi cijele godine bilo ljeto kako bi se članovi zajednice opušteno mogli družiti, tijekom cijele godine više se baviti svojom kulturom, posvećivati više vremena svojem jeziku, tradicijama, razgovorima unutar svoje hrvatske zajednice. Za to sve uz svakodnevne poslove u borbi za vlastitu egzistenciju ili egzistenciju obitelji ne ostane vremena. Bilo bi dobro kad bi svi članovi hrvatske zajednice tijekom cijele godine imali vremena za malo uživanja u svojem hrvatskom društvu u kojem se, vjerujem, najviše osjećaju „kod kuće“. Ma gdje živjeli, ako su odrasli u hrvatskom mjestu, uvijek će se povezivati s hrvatstvom.

Beta

GLASNIKOV TJEDAN

„Jer većina prati i čita te lista izdanja velikih medijskih kuća i njihove priče. Većinu ne zanima manjina. Pa ni nacionalna manjina.“

Državne izvještajne agencije važan su javni informativni prostor. One su mrežno mjesto gdje se većina predstavnika medija na dnevnoj bazi „prošeta“ čitajući vijesti, izvješća, listajući fotografije, skidajući ih i preuzimajući dio sadržaja za svoje portale ili tiskana izdanja. Ono što državne informativne agencije nisu zabilježile počesto ostaje nezabilježeno ili, bolje rečeno, nedostupno većini javnosti. Jer većina prati i čita te lista izdanja velikih medijskih kuća i njihove priče. Većinu ne zanima manjina. Pa ni nacionalna manjina. Svjedoci smo toga i na portalima državne agencije u zemlji u kojoj živimo. Većinu ne zanimaju njezini građani ili njezina dijaspora, iseljenici koji žive izvan matične zemlje. Svjedoci smo toga i na portalu izvještajne agencije naše matične domovine. I to se ne mijenja. Kontinuiranog javnog pristupa i težnji javnog informiranja nema. Naravno da su za to potrebni profesionalni novinari. Ali danas oni nisu na cijeni niti se ulaže u njih. Kaže se da nema sredstava. Javni su mediji uređeni zakonom kao i državne agencije te javne televizije koje se financiraju iz državnog proračuna. Ali jedinstvene definicije medija nema te nema ni jedinstvenog pravila. Svjedoci smo kako neke platforme djeluju bez naznake imena glavnog urednika. Suvremeni medijski identitet trebali bi razvijati i mediji nacionalnih manjina kao javni informativni prostori financirani iz državnog proračuna. I k tome pokušati dati odgovor na zahtjeve medijskog tržišta, programske i sadržajne izazove, nove tehnologije.

Ovih je tjedana Hrvatska izvještajna novinska agencija (Hina) pokrenula novu mrežnu stranicu. Kažu kako je u probnoj fazi. Naviknemo se na nešto izgledom pa nam je pomalo strano novo. Ni meni se na prvi pogled nije toliko svidjela. Osim promijenjena izgleda glavne su novosti u otvaranju javnosti, odnosno dostupnosti sažetaka vijesti svima, a emisije će biti dostupne i za pregled na pametnim uređajima. Kako je sama Hina javila, na novom mrežnom sučelju bit će objavljeni audiopriloz i izvornim tonskim zapisima, videopriloz te autorske fotografije, a tu su i novi potportali – Regije, Ekologija, Manjine i Zdravstvo te Teme, koji donose

kronologije i analize nekih od najaktualnijih zbivanja koja trajnije zaokupljaju interes domaće i međunarodne javnosti.

Stara mrežna stranica još se uvijek nalazi na adresi www.hina.hr, gdje će biti dostupna tijekom srpnja i kolovoza, a nova će se puniti sadržajima i dodatnim servisima. Iako je nova stranica daleko od revolucionarnosti, ipak predstavlja napredak u odnosu na staru, ali u smislu novih servisa. Tako bi trebao zaživjeti i servis infografike, a u izradi je i interaktivni servis koji bi mogao biti koristan alat profesionalnim novinarima i urednicima, najavljeno je.

Stručna javnost mogla bi imati znatan broj zamjerki na dizajn i funkcionalnosti mrežne stranice, a i korisničko iskustvo moglo bi biti daleko bolje, ali treba imati na umu da se pri izradi Hina oslonila na vlastite snage – dizajnerski dio posla obavio je djelatnik Alen Kozina, a prvi se put upotrebljava i novi logo Hine koji je izradio Boris Ljubičić.

Na svojoj novoj stranici Hina ima i novu rubriku – Hrvati izvan Hrvatske. Glavni urednik Hine za tjednik *Hrvatska riječ* izjavio je: „Ideja o novoj rubrici kojom bismo hrvatsku javnost dodatno informirali o aktualnim zbivanjima i temama važnim za Hrvate u iseljeništvu te životu hrvatskih zajednica u svijetu već se dulje vrijeme ‘kuhala’ u uredništvu. Smatramo da je to još jedno od područja u kojima Hina može doprinijeti boljem informiranju javnosti, a time i osnažiti svoju ulogu javnog medija. Zato smo odlučili da sav sadržaj te rubrike bude besplatan i potpuno javno dostupan svima, a ne samo Hininim korisnicima.“

Hina je ključni izvor dnevnih informativnih sadržaja o zbivanjima u Hrvatskoj i svijetu za hrvatske medije i javnost. Njezine su vijesti vjerodostojne, provjerene i sveobuhvatne te ih preuzimaju novinsko-izdavačke kuće, televizijske i radijske kuće te drugi elektronički mediji, PR agencije, ministarstva, državne i javne ustanove, vodeće tvrtke kao i brojni portali i mrežne stranice u regiji. Gotovo dvije trećine dnevnih medijskih sadržaja u Hrvatskoj potječu izravno ili neizravno iz informativnih servisa Hine.

Branka Pavić Blažetin

Održan sastanak povezan s prijavom na natječaj prekogranične suradnje „Interreg“

U prostorijama Općine Sopje 5. lipnja održan je sastanak povezan s prijavom na natječaj prekogranične suradnje „Interreg“.

Na sastanku su s hrvatske strane nazočili u ime nositelja projekta, Općine Sopje, načelnik Berislav Androš i predsjednik Općinskog vijeća Siniša Hrgović, partneri u projektu u ime Pučkog otvorenog učilišta Slatina ravnateljica Danijela Fabric Fabijanac i predsjednik Savjeta mladih općine Sopje Antonio Rastija te predstavnik Agencije za regionalni razvoj Virovitičko-podravске županije VIDRA Tihomir Kiš. S mađarske strane nazočili partneri u projektu Balázs Matoricz iz lokalne samouprave Starina i Krisztina Greges Pandur iz lokalne samouprave Martinaca, oboje sa suradnicima.

Na sastanku koji je načelnik Androš označio kao dogovor odnosno pripreme za prijavu projekta na natječaj prekogranične suradnje Hrvatska – Mađarska „Interreg“ koji provodi Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova Europske unije usuglašeni su stavovi oko svih bitnih pitanja.

„Danas smo odradili jedan u nizu sastanaka s našim prijateljima iz mađarskih mjesta Starin i Martinci, partnerima u projektu. Na dosadašnjim sastancima dobili smo neke

Delegacija martinačke i starinske mjesne samouprave

obrisu za natječaj, a danas smo usuglasili stavove. Naš zajednički projekt, Općine Sopje kao nositelja i partnera iz Mađarske, neće se bitno mijenjati. Ima jedan dodatak, a to je to što je u prošlom projektu kao partner Interrega bio samo Starin, a sad su se priključili i Martinci te još partneri iz Hrvatske – POU Slatina i Savjet mladih Općine Sopje. Sastanak je prošao u konstruktivnom razgovoru te smo utanačili što će se prijaviti na natječaj. Tu je riječ o kulturi, tradiciji, o soft aktivnosti-

ma koje obuhvaćaju određena predavanja, filmske projekcije, zaštitu zdravlja, ulaganju u mlade... Također je riječ o infrastrukturnim zahtjevima koji su potrebni za provedbu navedenog. Mislim da će program koji ćemo predložiti na natječaj biti pozitivno ocijenjen jer ćemo se uklopiti u neke normalne gabarite, a da budu zadovoljni svi dionici u projektu“, rekao je općinski načelnik Berislav Androš te dodao da bi projekt trebao trajati 24 mjeseca.

Izvor: Općina Sopje

Stručni skup mađarskih i hrvatskih fakulteta u Zagrebu

Veleposlanstvo Mađarske u Zagrebu stavlja naglasak na produbljivanje i razvoj međunarodnih visokoškolskih i znanstveno-istraživačkih odnosa mađarskih sveučilišta. Stoga nastoji pružiti priliku mađarskim i hrvatskim visokoškolskim ustanovama da se predstavljaju i pronađu partnere na stručnim skupovima. U postizanju toga cilja ove su godine pozvali čelnike mađarskih i hrvatskih medicinskih sveučilišta i fakulteta na stručni skup na kojem su imali priliku uspostaviti međusobne kontakte, istražiti tješnju suradnju u području njihove struke, znanstvenih istraživanja i razmjeni studenata.

Konferenciju održanu 12. lipnja 2024. godine u Institutu „Liszt“ – Mađarskom kulturnom centru u Zagrebu – otvorili su veleposlanik Mađarske u Zagrebu dr. Csaba Demcsák i ravnateljica Uprave za visoko obrazovanje u Ministarstvu znanosti i obrazovanja Republike Hrvatske Dijana Mandić. U okviru konferencije predstavnici sveučilišta predstavili su svoju instituciju i njezina iskustva u međunarodnoj suradnji te pružili informacije o svojim budućim planovima. Nakon izlaganja i prezentacija pozvali su sudionike na neformalni ručak na kojem su se mogli upoznati i razgovarati o budućem zajedničkom radu.

S mađarske strane na konferenciji su sudjelovali predstavnici Sveučilišta Semmelweis u Budimpešti, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Peču, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Debrecinu i Medicinskog fakulteta „Albert Szent-Györgyi“ Sveučilišta u Szegedu.

S hrvatske strane svoje su ustanove predstavili predstavnici Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Hrvatskog katolič-

Predstavnici mađarskih i hrvatskih fakulteta

kog sveučilišta, Medicinskog fakulteta Sveučilišta u Rijeci te Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku.

Izvor: Institut Liszt Zagreb

Predstavljanje dvojezične knjige „Tigris / Tigar“

U organizaciji Saveza mađarskih izdavača i distributera knjiga od 13. do 16. lipnja na Trgu Vörösmarty u Budimpešti održan je 95. Svečani tjedan knjige. Na stolu izdavačke kuće Magyar Napló / Fókusz Egyesület predstavilo se dvojezično mađarsko-hrvatsko izdanje knjige „Tigris / Tigar“ hrvatskog autora Tomislava Marijana Bilosnića. Za prijevod na mađarski jezik zaslužan je dr. Šandor Horvat.

Brojni posjetitelji imali su priliku upoznati se s autorom koji je potpisivao najnovije mađarsko-hrvatsko izdanje knjige „Tigar“, koja predstavlja izbor iz zbirke pjesama „Tigar“ koja je na hrvatskom jeziku izdana 2004. godine i koja je već prije objavljena na španjolskom, njemačkom, talijanskom, engleskom, makedonskom, albanskom, rumunjskom i romskom jeziku. Na 95. Svečanom tjednu knjige prisustvovao je i mađarski ministar javne uprave i regionalnog razvoja Tibor Navracscs, kojemu je autor poklonio jedan primjerak knjige. Događanje je podržala i Hrvatska samouprava Budimpešte, u čijoj je organizaciji nastupila budimpeštanska Hrvatska izvorna folklorna skupina koja je razveselila i plijenila pozornost brojnih posjetitelja.

Tomislav Marijan Bilosnić autor je 70-ak knjiga proze, poezije, kritika, feljtona i putopisa, a izlagao je i na 40-ak samostalnih izložbi slika i umjetničkih fotografija. Među prvima u Hrvatskoj bavio se i ekologijom pišući o problemima onečišćenja i gospodarenja okolišem još početkom 80-ih godina 20. stoljeća. Poznata je i njegove

Tomislav Marijan Bilosnić s prijateljima

strane jezike, npr. talijanski, njemački, engleski, turski, albanski, španjolski, poljski, ruski, rumunjski, makedonski, japanski, slovenski.

Prevoditelj dr. Šandor Horvat otkriva kako je izbor pjesama za ovu dvojezičnu zbirku napravio s autorom te dodaje: „Ti-

studija je iz Južne Amerike. Napravili smo nešto svjetsko u ovoj maloj knjizi.“ Dr. Šandor Horvat inače je etnolog koji predaje na fakultetima, organizira predavanja i koordinira prekogranične projekte. Ovaj put u ulozi prevoditelja kaže kako je Tomislav Marijan Bilosnić čest gost književnih susreta u Koljnofu, ali i u drugim naseljima u Gradišću, te kako se poznaju već dugo. Knjigu „Tigar“ od njega je dobio na poklon, a knjiga ga je toliko oduševila da je predložio autoru da on prevede na mađarski jedan izbor pjesama. Dr. Šandor Horvat predložio je najvećoj mađarskoj izdavačkoj kući, Magyar Napló, da se zbirka pjesama „Tigar“ izda dvojezično, što je izdavačka kuća obleručke prihvatila. Cilj dvojezičnog izdanja bio je širenje hrvatske kulture i među mađarskim čitateljima.

Tigar je bio inspiracija mnogim velikim piscima kao što su W. Blake, Atsushi Nakajima, Jorge L. Borges, Eduardo Lizalde, a u ovom hrvatsko-mađarskom izdanju pogovor je napisao portorikanski pjesnik i esejist te profesor na City University of New York David Cortés Cabán. On između ostalog ističe: „Osnovna tema u knjizi Tigar hrvatskog pjesnika Tomislava Marijana Bilosnića je samo za one koji imaju tigrovsko srce, smisao jezika i zamisliva stvarnost. Moguće je da pjesnik Tomislav Marijan Bilosnić posjeduje takvo srce i da

Autor i prevoditelj s Hrvatskom izvornom folklornom skupinom

va lutkarska TV-serija „Pustolovine morskog konjica“ prema kojoj je poslije napisao istoimeni roman za djecu, a pjesnička zbirka „Tigar“ iz 2004. godine svojevrsna je kruna njegova pjesništva. Autorove knjige ili izbori iz njih prevedeni su na brojne

gar je jedna dobro poznata hrvatska knjiga koja je izašla na gotovo svim svjetskim jezicima, a sada prvi put i na mađarskom. Ilustracije u knjizi su od jednog talijanskog umjetnika, Ugoa Maffija. Naslovnica je osmislila Judit Vincze, a popratna

izražava tajnu koja otjelovljuje njegovu osobnu priču ili pak izmišlja svoje stvarno življenje unutar tigra. Ovaj Tigar je prije svega duboka poezija, sklad koji strogo određuje tigrove pravce kretanja, ravnoteža glasa koji nadvladava bilo koju vrst naivnosti kako bi se razumjelo neobično hodanje mačke dok svijetu pokazuje svo-

ju bezazlenu pojavnost. To je ono što pjesnik prikuplja u srcu kako bi objasnio život tigra i njegove životne okolnosti. Odatle želja da tigra oslobodimo bogatstva lirskih slika koje nam dopuštaju da se približimo njegovoj plemenitosti."

Nakon predstavljanja knjige „Tigris / Tigar“ na 95. Svečanom tjednu knjige dr.

Šandor Horvat planira knjigu predstaviti na što više mjesta – najprije u Gradišću, ali i u budimpeštanskom Neprofitnom poduzeću za kulturnu, informativnu i izdavačku djelatnost „Croatica“ jer smatra da bi to bila dobra prilika da se autor pobliže upozna s Hrvatima iz Mađarske.

Kršul

SUSRET MLADIH U KOLJNOFU

Od 14. do 16. lipnja u Koljnofu je održan međunarodni Susret mladih. Organizator je susreta Etnomemorijalni i informacijski centar za gradišćanske Hrvate, a događanje je održano u Koljnofu kao prva priredba Društva mladih gradišćanskih Hrvata u Mađarskoj. To je društvo utemeljeno početkom godine, a predsjednik je Bizonjac Zsolt Práger.

Sudionici susreta s pjesnikom Bilosnićem

Ideja Susreta mladih bila je skupiti hrvatsku omladinu iz Mađarske, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. O detaljima piše Karmela Payrits, glavna organizatorica susreta: „Cilj nam je bio upoznavanje, druženje i, ono najvažnije, da se govori hrvatski i da započne nekakva komunikacija i međusobna rasprava. Na ovom prvom susretu družili su se mladi iz Mađarske i Bosne i Hercegovine. Oni koji zbog drugih obveza nisu mogli prisustvovati imat će mogućnost biti na idućem susretu, koji će se organizirati najesen ove godine.

U Levandi

Susret je bio jako uspješan. Išli smo na izlete u okolici, imali smo zajedničko kuhanje, gledali smo kratki film i zajedno navijali za Vatrene. Navečer smo slušali glazbu, plesali, pjevali, a imali smo i harmonikaša koji je digao atmosferu. Jedna točka programa bila

je kreativna radionica na kojoj su naši mladi bili jako aktivni i imali odlične ideje i prijedloge, npr. kakve bi programe bilo dobro organizirati u budućnosti, kako bi se moglo privući još više omladine itd. Postavila sam im pitanja zašto je njima važno hrvatstvo, hrvatski jezik, folklor, slušanje domaćih pjesama itd. Bila je to jako dobra mogućnost za raspravu različitih generacija. Mladi su osjetili da je važno to što oni misle i zbog toga smo mogli satima razgovarati samo o tim stvarima. Jako sam sretna što su dojmovi bili iznimno pozitivni i što svi jedva čekaju sljedeći susret. Počelo je jedno novo prijateljstvo koje će se, nadam se, razviti i nastaviti. Planiramo dugoročno, pa slične susrete želimo organizirati i u Hrvatskoj i u Bosni i Hercegovini. Organizacija prije spomenutog sljedećeg susreta već je počela. Ovim putem pozivam sve zainteresirane između 16 i 35 godina iz svih hrvatskih sela u Mađarskoj da dođu u Koljnof na sljedeći Susret mladih. Druženje različitih generacija i rasprava o budućnosti i o zajedničkim temama jako su važna i korisna stvar, pogotovo u današnje vrijeme."

S hrvatskom zastavom

Za više detalja o sljedećem Susretu mladih u Koljnofu (vjerojatno u listopadu 2024.) pratite društvene mreže!

Na susretu su uz mlade gradišćanske Hrvate bili i članovi Hrvatskog kulturnog društva „Napredak“ iz Viteza: Katarina Nevistić, Nevena Mlakić, Ivanela Jonjić, Marko Šapina i Matej Žabić. Susretu je nazočio i pjesnik Tomislav Marijan Bilosnić. Susret je održan uz potporu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i Udruge Hrvati – Horvátok.

Branka Pavić Blažetin

Misno slavlje u čast sv. Jakovu apostolu u Kaćmaru

U nedjelju 21. srpnja u Kaćmaru je održan istaknut i rijedak događaj u životu tronacionalne župne zajednice. Naime, u župnoj crkvi svetog Ivana Nepomuka proslavljen je blagdan sv. Jakova, nekadašnjeg zaštitnika župe i naselja koji se slavi 25. srpnja. Nakon gotovo dva desetljeća misno slavlje predvodio je kalačko-kečkemetski nadbiskup i metropolit dr. Balázs Bábel, a s njim su služili madaroški župnik Ferenc Nyírő, velečasni Sabolč Tomašković i župnici okolnih naselja. Nakon mise nadbiskup Bábel posvetio je tri križa koje je prije dvije godine uz potporu Fonda „Gábor Bethlen” obnovila Hrvatska samouprava Kaćmara.

Zbor svećenika Kalačko-kečkemetske biskupije na čelu s biskupom

Predsjednica Hrvatske samouprave Kaćmara Teza Balažić pozdravila je nadbiskupa na hrvatskom jeziku, na što je nadbiskup zahvalio s „Hvaljen Isus i Marija!”. Velečasni Sabolč Tomašković čitao je evanđelje na sva tri jezika – hrvatskom, njemačkom i mađarskom. Na sva tri jezika molio se i Očenaš. Na svetoj misi po dva mlada para u narodnoj nošnji predstavljala su hrvatsku i njemačku narodnost. Nakon završnog misnog blagoslova, koji je nadbiskup uputio uz očuvanu relikviju kostiju, nadbiskup je posvetio tri sakralna spomenika ispred crkve koji su nedavno obnovljeni sredstvima iz Fonda „Gábor Bethlen” zahvaljujući natječaju Hrvatske samouprave Kaćmara.

Kako nam je uz ostalo kazala predsjednica hrvatske samouprave Teza Balažić, župna crkva bila je dupkom puna. Došli su vjernici iz Kaćmara, ali i iz okolnih naselja – Aljmaša, Madaroša, Bikića, Baje, Baškuta, Jánoshalme i Tompe. Ispred crkve svi sudionici slavljia pogošćeni su domaćim slancima, slatkim kolačima i pecivima koja su pripremili članovi Kluba kaćmarskih umirovljenika i drugi

vjernici. Na misi je sudjelovalo i devet članova Kluba umirovljenika „Rozmaring” iz Tompe, kojima su se u bistrou „Sarok” na zajedničkom ručku uz druženje priključili i kaćmarski umirovljenici.

Kako nas je izvijestio vlč. Sabolč Tomašković, koji se nedavno vratio iz Rima sa završenog studija, „posebnost

blagdana bila je s jedne strane u tome što je nadbiskup posjetio Kaćmar prvi put nakon mnogo godina i s druge strane to što bi lako moglo biti da je štovanje svetog Jako-

Ispred crkve

dr. Balázs Bábel

va apostola u Kaćmaru, koji je bio zaštitnik nekadašnjih crkava i naselja između 1734. i 1807., na tako svečan način proslavljeno nakon više od 200 godina”. Kako dodaje, Zapisnik biskupske vizitacije od 22. srpnja 1734. u Kaćmaru svjedoči da je kuća molitve napravljena od spojenih kolaca i prekrivena trskom. „... Nema naslova, stoga, temeljem naše redovite ovlasti, dodjeljujemo pokroviteljstvo naslov crkve ovog mjesta: a naznačeni naslov je sveti Jakov stariji apostol, čiji blagdan pada 25. srpnja.”

Na mjestu rudimentarne bogomolje Bunjevci, utemeljitelji sela, sagradili su 1742. godine crkvu od sirove cigle pokrivenu trskom i s malim drvenim tornjem, također u čast sv. Jakova. Blagoslovio ju je kanonik György Házy iz Kalače iste godine. Godine 1756. crkva je već imala tri oltara, od kojih je najveći bio posvećen svetom Jakovu apostolu. Iz zapisnika o kanonskom pohodu od 26. rujna 1791. doznaje se da uz sv. Dominika i sv. Antuna crkva ima i sliku sv. Jakova, a čuva se u sakristiji. Na spomendan toga svetca svečano se izlaže njegova relikvija koju je ovrjorio Antal Gaszlevics, generalni vikar i kaločki kanonik.

Josip Latinović iz Boršota i njegov brat Ivan 1798. godine kupili su selo Kaćmar od Gospodarske komore, a 1800. dobili su pravo na korištenje imena „Katymári”. Godine 1807. vlastelini su umjesto crkve, koja je u međuvremenu oronula, sagradili novu crkvu od čvrstog materijala i posvetili je popularnom svetcu toga vremena, svetom Ivanu Nepomuku. Tu crkvu, koja još uvijek stoji, vjernici su 1902. godine proširili dvjema bočnim lađama, a zatim je 1928. godine podignut viši toranj.

S. B.

Foto: Facebook – Teza Balázsits Lászlóné

Ulica Antuna Vidakovića

U organizaciji Mjesne samouprave Semelja i Hrvatske samouprave Semelja u Semelju je 25. svibnja jedna od semeljskih ulica dobila ime Vidákovics Antal utca (Ulica Antuna Vidakovića). Ime je ulice na mađarskom jeziku.

U tom malom selu nadomak Pečuha Antun Vidaković prije 15-ak godina sagradio je obiteljsku kuću, a svoj vječni pokoj također je našao na groblju u Semelju, gdje je pokopan uz suprugu Évu Bálint.

Na samom ulazu u Semelj, stotinjak metara prije seoskog groblja, desno je Ulica Antuna Vidakovića, gdje je on na broju 536 svojedobno sagradio obiteljsku kuću u kojoj danas stanuje njegov sin.

Brojni, kako sebe nazivaju „stari Baranjaši” jer je Antun Vidaković dva desetljeća vodio Plesni ansambl „Baranja”, okupili su se toga dana u Semelju. „Zastupničko tijelo i mjesne i hrvatske samouprave Semelja u prosincu 2023. donijelo je odluku o nazivu ulice na prijedlog Mire Živković”, rekao je načelnik Semelja József Kumli dodavši kako su puno u organizaciji dana pomogli Sándor Szabó, Đuro Šarošac i Csaba Csányi.

Otkrivanje ploče s imenom ulice

Dio nazočnih svirača

Prigodni orkestar dao je glazbenu podlogu događanju, a među inima događanju je nazočio i parlamentarni zastupnik Péter Hoppál, sin Antuna Vidakovića Slaven, bivši glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Mišo Hepp i brojni drugi.

U svojem obraćanju načelnik Kumli istaknuo je zasluge Antuna Vidakovića na polju kulture, posebice hrvatske kulture, te nabrojio brojna priznanja koja je Vidaković primio za života. Naglasio je kako je bio i osnivač Hrvatskog kazališta Pečuh. U

Brojni Semeljčani i gosti

Semelju je volio živjeti i u njemu je planirao provesti i starost, ali ga je teška bolest omela u planovima. Imao je u Semelju

brojne prijatelje i, po njegovim riječima, u Semelju se osjećao kao da je u svojem rodnom selu Sentivanu. Antun Vidaković preminuo je 2015. godine, a njegova supruga Eva tri godine prije, 2012. godine.

Ulicu su otkrili parlamentarni zastupnik Péter Hoppál, sin pokojnog Vidakovića Slaven Vidaković, predsjednik Hrvatske samouprave Semelja Mišo Šarošac i načelnik Semelja József Kumli. Nakon tog svečanog čina okupljeni su se uputili prema mjesnom groblju, gdje su kod groba Antuna Vidakovića zapalili svijeću i otpjevali bunjevačku himnu. Ondje se dirljivim riječima Antuna Vidakovića prisjetio njegov prijatelj Mišo Hepp. Nakon toga okupljeni su se uputili prema mjesnom Domu kulture, gdje se nastavilo druženje i sjećanja na životni put Antuna Vidakovića uz program Plesnog ansambla „Baranja”.

Branka Pavić Blažetin

RIBE – PREMIJERA U HRVATSKOM KAZALIŠTU PEČUH

U Hrvatskom kazalištu Pečuh 17. travnja premijerno je izvedena predstava *Ribe* na istoimeni tekst Elaine May u režiji Čarne Kršul te izvedbi Maje Lučić i Čarne Kršul. Redateljica Kršul naglašava: „Ovo nije komedija, nego borba za moć koja ne bira sredstva! U crno-bijelom svijetu ove ‘tropske ribe’ ne vide dalje od zidova svog akvarija. Zaludene pobjedom. Statusom. Kapitalizam. Društvene razlike. Ambicija bez pokrića. Fizička snaga naspram snage intelekta. Situacija nije crno-bijela, nema pozitivnog naspram negativnog lika. Ne očekujte lepršave, ‘izrežirane’, napuhane imitacije života koje će vam izmamiti osmijeh na koji ćete u sljedećoj minuti zaboraviti, nego iskonsko mjerenje snaga i igru iznutra.”

Maja Lučić i Čarna Kršul

Koreografiju potpisuje János Feledi, scenografiju Dražen Matijašević, kostimografiju Marija Pletikosić, a asistentica je redateljice Gabrijela Ždral.

Predstava otvara brojna pitanja. Kako reče redateljica Čarna Kršul, predstavu je željela raditi već prije s jednim izraelskim redateljem, ali je došla korona i poremetila planove i stvar je zastala. Tekst je imala u džepu, a s Majom Lučić već je dugo željela napraviti predstavu te je mislila kako je tekst savršen za njih dvije. Riječ je o predstavi koja još nije igrana ni na hrvatskom ni na mađarskom jeziku, a prijevod na hrvatski načinila je sama, reče nam Čarna Kršul.

Na pozornici gledamo, iako nam početak to ne sugerira, dvije snažne žene koje propituju granice svojih moći jedna nad drugom. Moći proizišle iz društvenog statusa ili sirove snage i prijetnje. U tom duelu, koji se odigrava u ringu koji sugerira scena, one se dotiču društvenih statusa, a i logike kapitalizma koji visinom plaće određuje vrijednost svakog pojedinca. Ali pojedinca određuje i sredina u kojoj

je rođen i odrastanje i školovanje. Odnosi moći mijenjaju se i na samom kraju ostaje nam otvoreno pitanje tko je moćniji, tko ima više vlasti, intelekt koji poznaje Dostojevskog ili onaj koji zna i može sirovom snagom zagušiti protivnika.

Riječ je o aktualnom i suvremenom tekstu koji korespondira s gledateljima te ima efektne i minimalističke scene i koreografije u kojoj se glumice dobro osjećaju i dobro kreću. Publici se ne serviraju gotova rješenja i mišljenja, nego ih intrigiraju i prisiljavaju na razmišljanje iako se po samoj redateljici naginje k rješenju gdje pobjeđuje intelekt.

TRENUTAK ZA PJESMU

Mir

Mir, samoća, narav tiha,
Ko sred hrama veličajna,
Svuda čar i svjetlost sjajna,
Mir, samoća, narav tiha,
Kano kakva slatka tajna.

Slast i raskoš dušom mojom
Iza teških nepokoja
Razastrla krila svoja,
Slast i raskoš dušom mojom,
Hvala tebi, majko moja!

Mir, samoća, narav tiha,
Tu mi srcu divno godi,
Tu me miso k tebi vodi,
Mir, samoća, narav tiha,
Tu sam barem u slobodi.

August Harambašić

Predstava „Ribe“ u Jurandvoru

U sklopu festivala „Dobro est Fest“, koji je održan u kompleksu crkve sv. Lucije u Jurandvoru, 13. srpnja na otvorenoj pozornici gostovalo je Hrvatsko kazalište Pečuh s predstavom „Ribe“. Riječ je o komediji američke komičarke i dramatičarke Elaine May u režiji Čarne Kršul. Tekst istražuje odnos moći između direktorice i njezine tajnice tijekom neočekivane večere u uredu. „Sva se pravila mijenjaju“ u mračnoj komediji istančanog ukusa u kojoj glume Čarna Kršul i Maja Lučić.

Ekipa koja je radila predstavu

Elaine May: Ribe (orig. *The Way of All Fish*)

Elaine May američka je filmska redateljica, dramatičarka, scenaristica i glumica. Bila je iznimno utjecajna glumica u Americi 50-ih godina 20. stoljeća i poznata po svojim improvizacijskim komičnim rutinama s Mikeom Nicholsom. Napravila je revoluciju u *stand-up* komediji i bila među prvim komičarima ere zvuka koji su svoje jedinstve-

gađa u glavnom uredu tajkune, gospođe Asquith, na Aveniji Madison u New Yorku. Razvedena gospođa Asquith nema planove za večeru u petak navečer. Prekasno je za dobivanje rezervacije u „prikladnom“ restoranu, što je za nju u tom trenutku nerješiv problem. Kao rezultat toga gospođa Asquith iz čistog straha od samoće poziva svoju tajnicu da s njom večera u uredu. Šefica iz pakla, gospođa Asquith, upušta se u tango moći s gospođicom Rilverton, svojom lutajućom tajnicom, koja se čini kao naivna djevojka. Isprva je potpuno zastrašena svojom šeficom, ali kako večer odmiče, shvaćamo da izgled može zavarati. Tijekom večeri otkrivamo da se dinamika moći mijenja s velikim intenzitetom i humorom s potpuno neočekivanim te ponegdje i napetim zaokretima kako bi se poslije ponovno uspostavila.

Branka Pavić Blažetin
Foto: László Tóth

„Dobro est Fest“ održan je u organizaciji Turističke zajednice općine Baška, a gostovanje je pomoglo Društvo Sinjali. Naziv festivala dolazi od glagoljske azbuke, čija prva slova nose važnu, univerzalnu poruku koja ne poznaje granice vremena i jezika. *Az, buki, vede, glagoli, dobro, est, živeti, zelo, zemlji*, odnosno: ja koji poznajem slova govorim da je vrlo dobro živjeti na Zemlji. Posve jednostavno: Život je dobar!

Festival je osmišljen kako bi dodatno valorizirao jedinstvenu kulturno-turističku lokaciju – kompleks sv. Lucije u Jurandvoru.

Branka Pavić Blažetin

ne vještine unijeli u pisanje i režiju filmova. Dobitnica je nagrade BAFTA za najbolji scenarij te kazališne nagrade Tony za najbolju glumicu u predstavi *Galerija Waverly*. Njezini scenariji za *Heaven Can Wait* (1978.) i *Primary Colours* (1998.) zaradili su nominacije za Oscara, a 2022. dobiva Oscara za životno djelo.

The Way of All Fish ili *Ribe* dio je triloge jednoglasne. U jednočinki „Ribe“ May istražuje odnos moći između direktorice i njezine tajnice za vrijeme neočekivane večere u uredu. Sva se pravila mijenjaju u mračnoj komediji istančanog ukusa koja će vas zabaviti i uzбудiti. Radnja se do-

Bogatstvo...

U Potonji 1927. godine

Izložba u čast Flóriánu Albertu u Starom Budimu

U organizaciji Muzeja „Óbudai” u izložbenoj prostoriji Szinbád 13. lipnja svečano je otvorena izložba o životu slavnog nogometaša Flóriána Alberta pod nazivom „Flórián Albert – legenda, otac i prijatelj”. Flórián Albert šokačkohrvatskoga je podrijetla te je desetljećima živio u Starom Budimu, a njegova djeca još uvijek ondje žive. Jedini je dobitnik Zlatne lopte iz Mađarske. Za mađarsku reprezentaciju nastupio je 75 puta, postigao 31 zgoditak i osvojio brončane medalje na Olimpijskim igrama 1960. i na Europskom prvenstvu 1964. Proglašen je najboljim europskim nogometašem 1967. te najboljim strijelcem na Svjetskom prvenstvu 1962. Izložba se ne usredotočuje samo na njegove nogometne uspjehe nego prati i njegov put od djetinjstva, godine provedene u Starom Budimu, obiteljske i prijateljske odnose.

Csaba Tobak, ravnatelj Muzeja „Fradi”, naglasio je da je Flóriána najviše cijenio zbog poniznosti s kojom je obavljao sve svoje zadatke povezane s nogometnom momčadi Ferencvárosa. Voditeljica Nogometne i sportske zaklade „Flórián Albert” (Albert Flórián Labdarúgó Utánpótlás és Sportalapítvány) i kći dobitnika Zlatne lopte Magdolna Albert zahvalila je muzeju što je posvetio dio izložbe i podsjećanju na očeve veze sa Starim Budimom. „Naša obitelj živjela je u Ulici Szépvölgyi, zatim od 1999. na Csillaghegyu, u Ulici Gyepes. Moj otac, legendarni nogometaš, uvijek se vozio linijom HÉV-a pa presjedao na tramvaj broj 1 na Trgu Duha Svetoga. Tim putem stigao bi do nogometnog kluba Fradi. Svatko tko je poznao mog oca, mogao je zamisliti sijedog dobitnika Zlatne lopte u tramvaju. A bi li se Lionel Messi ukrcao na javni prije-

voz u Argentini? Odgovor je očit...”, dodala je Magdolna Albert.

Gosti su na otvorenju izložbe mogli čuti stručna objašnjenja kustosa Pétera Horvátha, koji je obratio posebnu pozornost na nogometaševa dobrog prijatelja Lászlóa Vakulyu, po zanimanju mesara, koji je izložbu obogatio brojnim osobnim predmetima. U svojim mesnicama u Starom Budimu Vakulyini česti kupci bili su mnoge poznate ličnosti, od Flóriána Alberta preko Zsuzse Lehoczky do Imrea Sinkovicsa.

Izložba popunjava prazninu i inspirirana je vezom Flóriána Alberta sa Starim Budimom i 50. godišnjicom njegove posljednje utakmice u reprezentativnom dresu. Izložba ima cilj predstaviti život, karijeru, obitelj i veze Flóriána Alberta sa Starim Budimom i odati mu počast, a bit će otvorena do 2. veljače 2025. godine.

Povjesničar i muzeolog Péter Horváth, koji je prošle godine napisao i knjigu o ulozi Hrvata u životu Starog Budima („A horvátok szerepe Óbudán és a várossegysítésben”) objasnio je kako u tom okrugu dosad nije bilo sportskih izložbi i da je Flórián Albert po majčinoj liniji Šokac iz Santova, a po ocu Nijemac. Nakon što mu je majka preminula, odgajala ga je baka i ostali rođaci s majčine strane u šokačkom okruženju, što je Albertu i poslije u životu uvijek bilo vrlo važno. Albert je znanje hrvatskog jezika mogao upotrebljavati i na nogometnim utakmicama, naprimjer i u svojoj posljednjoj utakmici protiv Jugoslavije. S obzirom na to da je Flórián Albert više desetljeća živio u Starom Budimu, izložba u prvi plan stavlja četrdesetogodišnje prijateljstvo između Flóriána i jednog civila, a to prijateljstvo nije postojalo samo zbog zajedničke ljubavi prema nogometnom klubu Fradi nego i zbog iste ljestvice vrijednosti na kojoj je uvijek vrlo važna bila obitelj.

Osim Flóriánova dobrog prijatelja Lászlóa Vakulye i Flóriánova djeca ustupila su predmete za izložbu kao i Zaklada „Flórián Albert” te Muzej „Fradi”. Postoje dva postava izložbe: jedan upravo izložen i jedan manji, putujući. „U jednom periodu, o kojem ćemo unaprijed obavijestiti posjetitelje, i na ovoj izložbi bit će izložena Zlatna lopta koja se sad nalazi u Muzeju Fradi”, ističe kustos Péter Horváth.

Hrvatska samouprava Starog Budima – Bekašmeđera doprinijela je otvorenju izložbe tiskajući razglednice s likom Flóriána Alberta koje su podijeljene posjetiteljima.

Kršul

Folklorni festival DGHU-a

Društvo gradišćanskih Hrvatov u Ugarskoj 15. lipnja organiziralo je sad već tradicionalni Folklorni festival koji se svake godine održava u drugom gradišćanskohrvatskom naselju. Ove je godine održan u Plajgoru kod maloga jezera.

Židanske zvjezdice

Na poziv su se odazvali i svojom prisutnošću uveličali program vlč. Štefan Dumović i potpredsjednik Hrvatskoga kulturnog društva u Austriji Joži Buranić.

Štefan Krizmanić

Predsjednik DGHU-a Vince Hergović

Tamburaši Židanskih zvjezdica

Umiz predstavio slikovnice u Židanu i Prisiki

Kotrigi ugarskoga medijskoga i informacijskoga centra UMIZ su održali mjeseca lipnja kino slikovnicu u dvije hrvatske seli u Ugarskoj. Bili su u osnovnoj školi Hrvatskoga Židana, kade su 30 dicit predstavili večjezični kinostlikovnic, i to na ugarskom, nimškom i hrvatskom jeziku.

Po tom su se odvezli dalje i su čitali i dicit čuvarnice u Prisiki večjezične knjige. U ovi su dicit predstavili ljetne dobe pomoću povidajkov o četiri vila. Dica da su jako oduševljeno primila predstavu u koj su bile i upletene muzika i gibanje, je izjavio UMIZ.

Izvor: orf.at

Na početku programa nazočne je pozdravio predsjednik Društva te domaćin Vince Hergović, a zatim je državni tajnik i parlamentarni zastupnik sjeverne regije Željezne županije Péter Ágh pozdravio publiku.

Kulturni su program obogatili Pjevački zbor „Danica“ iz grada Bük, Pjevački zbor „Ljubičica“ iz Petrova Sela, dječja i omladinska skupina „Židanske zvjezdice“ te Pjevački zbor „Peruška Marija“ iz Hrvatskoga Židana.

Poslije kulturnoga programa svi nazočni i sudionici zajedno su navijali za Vatrene u utakmici protiv Španjolske, nakon koje je grupa „Karambolo“ iz Prisike napravila dobru atmosferu.

Mirjana S. • Foto: Organizatori i Facebook – Péter Ágh

1. tamburaški kemp HKD-a na Pagu

Dana 14. srpnja je otputovala grupa od 30 mladih tamburašev i tamburašić iz cijeloga Gradišća na tamburaški kemp na otoku Pagu. Kemp se održava u selu Vlašići u Panسیونu Zavičaj a po prvi put ga organizira Hrvatsko kulturno društvo u Gradišću (HKD). Jednotajedna ponuda do subote 20. julija je mišljena za napredne tamburaše od 16 ljet početo. Djelaonice su peljali Mario Zbiljski od Slavonskih Lolov, dirigent tamburaškoga orkestra HRT-a Matija Fortuna i njegov otac Štef Fortuna od Pleterov, ki vježba Tamburice Frakanavu i Štikapron.

Izvor: orf.at

Hrvatski dan u Lukovišću

Hrvatska samouprava Lukovišća organizirala je svoj Hrvatski dan 29. i 30. lipnja. Kako nam reče predsjednica peteročlanog zastupničkog tijela Hrvatske samouprave Lukovišća Ruža Bunjevac, nisu mogli subotnji dan organizirati s misom te su misu održali dan poslije, 30. lipnja. Odlučili su se za dva dana jer folkloršima bolje odgovara subota. Tako su sport i kultura dominirali subotnjim danom, a u nedjelju je služena dvojezična sveta misa koju je slavio župnik Ilija Ćuzdi i pjevala kantorica Nančika Gujaš.

Bogati programi Dana okupili su brojne Lukovišćane, a među gostima bio je i glasnogovornik Hrvata u Mađarskom parlamentu Jozo Solga.

Na sportskom terenu igrala se prijateljska nogometna utakmica između ekipe iz Lukovišća i ekipe iz mjesta Rušani iz Republike Hrvatske. S Rušanima se njeguju dobri prijateljski odnosi, rekao nam je zastupnik Hrvatske samouprave Lukovišća Árpád Hajdu. Ovoga puta pobijedili su domaćini, Lukovišćani, s rezultatom 4 : 2.

Od ranih sati okupljali su se organizatori kako bi skuhalo ručak za sve sudionike. Kuhao se grah i perkelt, a bilo je i hladnog mesa i priloga te, kako kažu Lukovišćani, „šutemenja“ (kolača) svih vrsta i pogački (pogačica). Silan se svijet skupio. U zajedničkom radu i slozi sve ide bolje. To je geslo lukoviških Hrvata, što je pokazao i ovogodišnji Hrvatski dan.

Kulturni program odvijao se na otvorenom u dvorištu mjesnog narodnosnog vrtića. Prekrasna pozornica i ambijent bili su okvir u kojem je zabljesnula narodna nošnja i odjekivala pjesma i ples.

Pozvali su u goste pečuški KUD „Baranja“. Mnogi učenici lukoviške škole i šeljinske osnovne škole pohađaju Umjetničku školu „Baranja“, čiji pedagozi dolaze u Lukovišće i Šeljin i održavaju nastavu. Ovoga puta imali su zajednički nastup koji je oduševio roditelje i sve nazočne, a i KUD „Baranja“ predstavio se s podravskim koreografijama.

Prije nastupa

Svirci sa svih strana

Mališani iz lukoviškog vrtića

KUD „Podravina“ i KUD „Drava“

U kulturnom programu na opće oduševljenje nastupili su mališani iz mjesnog

hrvatskog narodnosnog vrtića, KUD „Podravina“ i KUD „Drava“ (Barča i Lukovišće). Ta dva KUD-a imaju zajedničke probe u Barči i zajedničke nastupe posljednje dvije godine. Večer se nastavila uz druženje dugo u noć uz svirku Jožike Oršoš.

Branka Pavić Blažetin • Foto: Biserka Brantner

STARIN – Kako donosi Hrvatski kulturni i sportski centar „Josip Gujaš Džuretin“, Hrvatska samouprava Starina organizirala je 29. lipnja druženje za svoje mještane u sklopu Hrvatskog dana. Organizirano je natjecanje u kuhanju na kojemu se natjecalo šest ekipa, među njima i ekipa Hrvatskog kulturnog i sportskog centra „Josip Gujaš Džuretin“, koja je osvojila drugo mjesto. Tijekom dana te za vrijeme zajedničkog ručka mještane je zabavljao Orkestar „Biseri Drave“.

KUKINJ – Ekipa martinačkih veterana Zrinski – Veterani 29. lipnja boravila je u Kukinju. S tamošnjim nogometnim veteranima odigrala je prijateljsku utakmicu na kukinjskom nogometnom terenu. Rezultat je bio 0 : 0, ali to nikomu nije pokvarilo raspoloženje. Druženje se nastavilo uz ukusnu večeru u kukinjskom Domu kulture. Veze i susreti dvaju naselja i nogometnih veterana kontinuirane su i na godišnjoj razini.

Mala stranica

KAMP U SELCU S DJECOM IZ IZVARA I LUKOVIŠĆA

U kampu hrvatskoga jezika u matičnoj domovini u gradu Selce boravila su djeca iz Osnovne škole Lukovišće koja pohađaju predmetnu nastavu Hrvatskoga jezika i književnosti te Narodopisa kao i učenici Osnovne škole Izvar koji pohađaju kružok hrvatskoga jezika. Trinaestero učenika i dvoje pedagoga (Klara Kovač i Biserka Kolarić Brantner) od 24. do 28. lipnja intenzivno su radili u kampu na brojnim radionicama, slobodnim programima i izletima.

Svakog dana nakon obilnog doručka djeca su imala jezične vježbe na kojima su se ponavljale sve teme o kojima su učili tijekom godine. Radilo se u skupinama i parovima. Učiteljice Biserka Brantner i Klara Kovač smatrale su najvažnijim da djeca upotre-

U gradu

bljavaju jezik: pričaju, pitaju, odgovaraju. U tome su djeci pomogli (osim učiteljica) i radnici Virovskog doma u kojem su učenici bili smješteni. Oni su s djecom svaki dan komunicirali, naravno, na hrvatskom jeziku. Tijekom kampa bilo je vremena i za razonodu: posjet Aquariumu u Crikvenici, putovanje brodom na otok Krk u naselje Vrbnik, sunčanje na plaži, duge šetnje... Tih dana radio je i fotoklub s četvero učenika koji su obišli okolicu i fotografirali. Učenici, njih osam, pohađaju lukovišku školu, a dolaze iz sljedećih naselja: jedan učenik iz Novog Sela, jedan iz Brlobaša, jedan iz Potonje i petero iz Lukovišća. Osim njih u kampu je bilo i troje učenika iz izvarske škole te dvoje učenika iz škole u naselju Berzence.

Posebno su se radovali posjetu Aquariumu u Crikvenici, koji je smješten u samom gradskom središtu na prostoru od

Svi zajedno

otprilike 200 m². U Aquariumu se nalazi 30 bazena koji svojim izgledom podsjećaju na prirodna staništa. U njima obitava više od stotinu vrsta riba iz Jadrana i pedesetak primjeraka tropskih morskih riba. Posebno su zanimljivi primjerci iz Jadrana murina, morski pas, morska mačka, morski konjic, jastog, hobotnica, hlap, škarpi-

Radno

na, kirnja... Iz tropskih mora zanimljivi su škorpinja, anđeo, klaun, kugla, paleta, zebra te slatkovodne ribe poput pirane, neonke, discusi...

Ništa manje zanimljiv nije bio ni izlet brodom u gradić Vrbnik na otoku Krku. Vrbnik se smjestio na stijeni visokoj 50 metra, pa mu se pjeva „Vrbniče nad morem, visoka planino!“. Vrbnik je prekrasan, baš kao i vožnja brodom do njega i natrag. Nadaleko je poznat po domaćem siru, pršutu i autentičnoj vrbničkoj žlahtini. Vrbnik je stoljećima bio glagoljaško središte. U vrbničkom glagoljskom skriptoriju nastao je najveći broj danas sačuvanih glagoljskih rukopisa. Vrbnik je također i najstarije mjesto na otoku Krku.

Jezični kamp ostvaren je uz novčanu potporu preko natječaja na kojem se natjecala Hrvatska samouprava Šomođske županije te uz potporu mnogih hrvatskih samouprava u Podravini.

Branka Pavić Blažetin
Foto: Biserka Brantner i Klara Kovač

Motoristi i oldtimeri s tromede ponovno se sastali u Sumartonu

U organizaciji Pomorskog motokluba 29. lipnja u Sumartonu je priređen II. Međunarodni susret motorista i *oldtimera* na kojem su sudjelovali ljubitelji motora i *oldtimera* iz Hrvatske, Slovenije i Mađarske. Sudionici susreta obišli su pomurski i donjomeđimurski kraj i tako simbolično spojili pogranične regije i njihove žitelje. Jedna od najistaknutijih atrakcija susreta bio je *Stunt Rider Show* Dejana Špoljara iz Zagreba. Na susretu su predsjednik sumartonskog kluba Laci Kramarić i predsjednik *Oldtimer* kluba Međimurje Branko Mesarić razmijenili darove u znak daljnje suradnje.

Svim kvalitetnim aktivnostima i druženjima pokretači su pojedinci. Tako je to bilo i prilikom utemeljenja Pomorskog motokluba. Laci Kramarić, sad već predsjednik sumartonskog kluba, prije dvije godine bio je inicijator utemeljenja Pomorskog motokluba sa sjedištem u Sumartonu. Danas klub broji već gotovo sto članova iz tri zemlje: Mađarske, Hrvatske i Slovenije. Budući da su članovi s tromede, oni sudjeluju na susretima i raznim programima podjednako u svakoj zemlji. Sve sudionike pokreće isto: stil života bajkera, sloboda, prijateljstvo, opuštenost, ljubav prema životu, prema čovjeku, a i prema vozilu. To se veselje osjetilo i na susretu u Sumartonu.

Članovi kluba iz Međimurja

Akrobacija Dejana Špoljara

„Dugi niz godina imam prijatelja iz Serdahela, on me je upoznao sa sadašnjim predsjednikom Pomorskog motokluba iz Sumartona. Tad je on došao kod nas i dogovorili smo se za suradnju, a sad smo već drugi put ovdje. Vrlo su dragi prijatelji iz pomorskoga kraja, volimo se s njima družiti. Mnogi znaju hrvatski, pa možemo i razgovarati s njima, a najljepši je osjećaj

kad se zajedno vozimo”, rekao je predsjednik *Oldtimer* kluba Međimurje Branko Mesarić.

Ove godine okupilo se mnoštvo sudionika. Njih je predsjednik sumartonskog kluba iznenadio s poznatim motoristom iz Zagreba Dejanom Špoljarom, koji je akrobacijom na motoru zadivio sve gledatelje. Dejan Špoljar inače je najpoznatiji

hrvatski akrobat na motoru. „Počeo sam s malim motorima, automaticima, na zadnji kotač dizati. To mi se jako dopalo i tako su počeli sve veći i veći motori i došao sam do pravog motora za akrobacije. *Stunt* je inače kategorija u kojoj se na motociklima izvode akrobacije poput filmskih. Za uvježbavanje novog trika potrebno mi je tjedan ili dva, a trikovi se uglavnom sastoje od vožnji na zadnjem ili prednjem kotaču, bez ruku, na glavi i na sve moguće načine koji mi padnu na pamet”, rekao nam je motorist Špoljar. Gledatelji su mu se divili, malo i u strahu, jer je podići motor od 200 kilograma na stražnji kotač dosta zastrašujuće... A kamoli stati na glavu na njemu te napraviti most na njemu. Dejanu to diže adrenalin, ali tajna je uspješnosti da čovjek mora biti uporan i slušati motor. On je već srastao s motorom, ali i njegovi partneri, poneke akrobacije izvodi s njima.

Nakon susreta u Pomurju slijedi ponovni susret na drugoj strani, u Čakovcu, u sklopu manifestacije čakovečkog proštenja – Porcijunkolova.

Predsjednici klubova: Laci Kramarić i Branko Mesarić

Beta

Kazališni omnibus „Kraj svijeta u tri čina“ gostovao u Átriumu u Budimpešti

Hrvatsko-slovensko-srpska omnibus predstava „Kraj svijeta u tri čina“ – priča o ženskim iskustvima pandemijskog života, ali zapravo i univerzalnoj temi, ponavljanom nasilju nad ženama od prapovijesti do sadašnjosti – gostovala je 10. lipnja u budimpeštanskom kazalištu Átrium. Koproducenti su predstave Zagrebačko kazalište mladih, Beogradsko dramsko pozorište, mariborski festival „Borštnikovo srečanje“. Njihovi glumci odigrali su tri kazališna komada: „Pod suknjom“ autorice Kristine Kegljen, „Aktivisticice“ Katje Gorečan i „Svijet zaslužuje kraj svijeta“ Tijane Grumić u režiji Selme Spahić. Događanju su nazočili i veleposlanik RH u Mađarskoj dr. sc. Mladen Andrić, diplomatska savjetnica Marina Sikora, diplomatski savjetnik Domagoj Šutalo i predsjednik Hrvatske samouprave Budimpešte Stipan Đurić. Oni su nakon predstave dočekali izvrsne hrvatske glumice Katarinu Bistrović Darvaš i Anđelu Ramljak.

„Kraj svijeta u tri čina“ nastao je uz podršku Kreativne Europe u okviru programa „Shadow Pandemic“, koji je raspisao natječaj za dramske autorice na temu problema nasilja nad ženama tijekom izolacije za vrijeme pandemije COVID-a. Omnibus „Kraj svijeta u tri čina“ progovara na trima razinama: razini dramskog teksta, kazališne predstave te dramskih radionica za mlade na temu nasilja. Riječ je o procesima s tri potpuno različita dramska teksta s tri odvojena ansambla u tri grada – Zagrebu, Mariboru i Beogradu. Radionice, odabir tekstova i pripreme trajali su više od godinu dana, a zatim su slijedile probe koje su trajale mjesecima.

„Kraj svijeta u tri čina“

Narativ u rukama žena

Redateljica omnibusa Selma Spahić smatra kako su Kristina Kegljen, Katja Gorečan i Tijana Grumić napisale iznimno uzbudljive i tematski složene tekstove, maštovite, duhovite i vrlo potresne. Prema podacima UN Women tijekom pandemije zabilježen je porast nasilja. S druge strane, u „Aktivisticama“, drugom dijelu predstave, Katja piše: „Kao da je nasilje počelo s pandemijom, ma da. Počelo je kad smo se rodile“. Redateljica Spahić ističe: „Važno je ne povezivati nasilje s razdobljem pandemije, nego osvijestiti da je to samo pojačalo ono što se svakodnevno do-

što nemaju potrebu nikomu se svidjeti. „Toga se društvo boji, da će nakon tisuću godina tlačenja doći do ženske osvete. Zato je dovoljno da Katarina Bistrović Darvaš kaže ‘Bu!’ na sceni dok nas gleda, da se to čini kao poziv na osvetu“, komentira redateljica Spahić. Ali predstava nije poziv na nasilje, daleko od toga. Ona je krik da nasilje mora prestati. Ako se usput zlostavljači uplaše osvete, koja se događa na sceni u brojnim fantazijama, još bolje.

Dramatičarka Katja Gorečan otvara niz tema koje se tiču nasilja na polju rada u kulturi – od seksualnog zlostavljanja preko fi-

zičkog kolapsa i iscrpljivanja radom do toga da nadređeni krađu intelektualni rad žena, pogotovo onima koje su na početcima karijera. Istodobno je autoironična, problematizira i nedostatak ženske solidarnosti u poetskoj formi. U stvarnosti postoje pozitivni pomaci po tom pitanju jer su brojne stvari isplivale na površinu s pokretom „Me too“.

„Svijet zaslužuje kraj svijeta“ dramatičarke Tijane Grumić na apsurdan i neočekivan način u središte priče stavlja majku svinju i njezin životni put. Ona u predstavi kaže da je, kad gledate kako vam ubijaju djecu, svijet zaista zaslužio kraj svijeta. Takva priča pomogla je tomu da se iziđe iz antropocentrizma jer nam možda ljudski pogled nije dostatan da shvatimo do čega smo doveli život na planetu. Tijanin pokušaj premještanja iz ljudske perspektive tjera nas da zamislimo kako bi bilo da zaista čujemo glas prirode, u ovom slučaju jedne svinje, koji nam kaže ono što smo kao vrsta zaslužili čuti. Upravo da svijetu ne bi došao kraj.

Predstava prikazuje tri svijeta u jednome, povezuju se tri predstave s različitim pričama, isprepleću, dijele scenografiju i publici nude zanimljivo putovanje.

Kršul

31. Glazbeni festival „Pjesme Podravine i Podravlja“

Glazbeni festival „Pjesme Podravine i Podravlja“, i to trideset i prvi, održan je 16. lipnja u Sportskoj dvorani Osnovne škole Petra Preradovića u Pitomači.

Ovogodišnji festival iznjedrio je 22 nove pjesme koje su izvela neka od najpoznatijih imena domaće glazbene scene: Džentlmeni, Bojan Jambrošić, Boris Čiro Gašparac, Mirko Švenda Žiga, Blanka Došen, The Fusion, Podravski mužiški, Ivan Barčan i mnogi drugi koji će svojim izvedbama zasigurno oduševiti publiku.

Glazbeni festival „Pjesme Podravine i Podravlja“ već više od tri desetljeća okuplja ljubitelje tamburaške glazbe i tradicije, a i ovogodišnje izdanje donijelo je pregršt novih hitova i glazbenih uspješnica. U sklopu festivala nastupio je Marko Križanović i pečuški Tamburaški sastav „Misija“. Oni su izveli pjesmu pod naslovom „Pjesma naša“. Glazbu i aranžman potpisao je Zoltán Vizvári, a tekst Đurđa Habel.

Osim Zoltána Vizvárija članovi su Tamburaškog sastava „Misija“ Márk Sandor, Márton Sebestyén Horváth, Gergő Maczkó, Márk Jeránt, Kristóf Tenzlinger i Máté Balogh.

Marko Križanović i Tamburaški sastav „Misija“

Jeste li znali da se tambure pitomačke obitelji Kos sviraju svagdje po svijetu gdje Hrvati čuvaju svoju baštinu – od Austrije i Njemačke do SAD-a, Kanade i Australije? Jeste li znali da je prvi tamburaški sastav u Pitomači osnovan 1906. godine? Sigurno niste znali da su u Pitomači održana prva

tamburaška sijela. Sve te činjenice dovele su do osnivanja Glazbenog festivala „Pjesme Podravine i Podravlja“, koji oslobađa i promovira kreativnost umjetnika novim pjesmama inspiriranim baštinom hrvatskih krajeva uz rijeku Dravu.

Branka Pavić Blažetin

Međunarodna umjetnička kolonija u Sumartonu

U Sumartonu je još 1991. godine utemeljeno Društvo drvorezbara pod vodstvom Stjepana Radnaija, koji je tad okupio drvorezbare pomurskoga kraja da uljepšaju selo drvenim kipovima. Kolonija je bila smještena u vinogradu, gdje su umjetnici izrađivali kipove od drva. Tako su nastali kipovi župnika koji su službovali u Sumartonu koji i dandanas krasi župni dvor, a postavljeni su kipovi i na javnim mjestima. Dobar se glas kolonije proširio i postupno su se uključili umjetnici iz Hrvatske i Slovenije, a poslije su se pridružili i slikari. Zahvaljujući toj suradnji nastala su drvorezbarska djela u svetištu Majke Božje u Mariji Bistrici. Umjetnici se sastaju i nakon 33 godine. Ove se godine kod klijeti Stjepana Radnaija u Kamanovim goricama (blizu Sumartona) 22. lipnja okupilo dvadesetak umjetnika iz obližnjih mjesta i raznih krajeva Mađarske, Hrvatske i Slovenije. Također, ove godine prvi su put su-

Sudionici ovogodišnje kolonije

djelovala i djeca s obiju strana granice. Uz pomoć umjetnika na raznim radionicama slikali su kamen, tekstil, školjke, a isprobali su i slikanje pejzaža. Prekogranična suradnja među slikarima i drvorezbarima vrlo je aktivna – članovi sumartonske

udruge ovog ljeta već su sudjelovali na međunarodnim kolonijama u Varaždinu, Petrinji, Đurđevcu i Hlebinama, a čeka ih izvrsno druženje uz stvaranje i obogaćivanje umjetničke baštine cijele regije.

Beta